

שבת דף לט

משנה.

1. אין נותנין ביצה בצד המיחם בשביל שתתגלגל (תולדות האש)
2. ולא יפקיענה בסודרין, ורבי יוסי מתיר. (תולדות החמה)
3. ולא יטמיננה בחול ובאבק דרכים בשביל שתצלה. (תולדות החמה)
4. מעשה שעשו אנשי טבריא והביאו סילון של צונן לתוך אמה של חמין, (תולדות החמה) אמרו להם חכמים: אם בשבת - כחמין שהוחמו בשבת, ואסורין ברחיצה ובשתיה. אם ביום טוב - כחמין שהוחמו ביום טוב, ואסורין ברחיצה ומותרין בשתיה.

שאלה: איבעיא להו: גלגל מאי?

תשובה: אמר רב יוסף: גלגל - חייב חטאת.

חזיון: אמר מר בריה דרבינא: אף אן נמי תנינא: כל שבא בחמין מלפני השבת - שורין אותו בחמין בשבת, וכל שלא בא בחמין מלפני השבת - מדיחין אותו בחמין בשבת, חוץ מן המליח ישן וקוליים האיספנין שהדחתן זו היא גמר מלאכתן. - שמע מינה. (דג שהדיח נחשב בישול אז גם ביצה שגלגל נחשב בישול - שניהם בתולדות האור)

ולא יפקיענה בסודרין ורבי יוסי מתיר.

קושי: והא דנתן נותנין חבשיל לתוך הבור בשביל שיהא שמור, ואת המים היפים ברעים בשביל שיצננו, ואת הצונן בחמה בשביל שיחמו לימא רבי יוסי היא ולא רבנן!

תירוץ: אמר רב נחמן: בחמה - דכוליה עלמא לא פליגי דשרי, בתולדות האור - כוליה עלמא לא פליגי דאסיר, כי פליגי - בתולדות החמה; מר סבר: גזרינן תולדות החמה אטו תולדות האור, ומר סבר: לא גזרינן.

ולא יטמיננה בחול.

קושי: וליפלוג נמי רבי יוסי בהא!

תירוץ 1: רבה אמר: גזרה שמא יטמין ברמץ.

תירוץ 2: רב יוסף אמר: מפני שמזיז עפר ממקומו.

שאלה: מאי בינייהו?

תשובה: איכא בינייהו: עפר תיחוח

קושי על רב יוסף: מיתבי, רבן שמעון בן גמליאל אומר: מגלגלין ביצה על גבי גג רותח, ואין מגלגלין ביצה על גבי סיד רותח. בשלמא למאן דאמר גזרה שמא יטמין ברמץ - ליכא למיגזר. אלא למאן דאמר מפני שמזיז עפר ממקומו - ליגזר! תירוץ: סתם גג לית ביה עפר.

עוד קושי על רב יוסף: תא שמע: מעשה שעשו אנשי טבריא והביאו סילון של צונן לתוך אמה של חמין וכו'. ור' יוסי לא חולק - בשלמא למאן דאמר גזרה שמא יטמין ברמץ - היינו דדמיא להטמנה, אלא למאן דאמר מפני שמזיז עפר ממקומו - מאי איכא למימר? תירוץ: מי סברת מעשה טבריא אסיפא קאי? ארישא קאי: לא יפקיענה בסודרין, ורבי יוסי מתיר.

- והכי קאמרי ליה רבנן לרבי יוסי: הא מעשה דאנשי טבריא דתולדות חמה הוא, ואסרי להו רבנן!
- אמר להו ר' יוסי: ההוא - תולדות אור הוא, דחלפי אפיתחא דגיהנס.

עוד דעה המסבירה שיטת חכמים במעשה באנשי טבריה: אמר רב חסדא ממעשה שעשו אנשי טבריא ואסרי להו רבנן - בטלה הטמנה בדבר המוסיף הבל, ואפילו מבעוד יום.

מחלוקת בקשר להכרעת ההלכה: אמר עולא: הלכה כאנשי טבריא. דעה נגד: אמר ליה רב נחמן: כבר תברינהו אנשי טבריא לסילוניהו.

אמרו להם חכמים: אם בשבת - כחמין שהוחמו בשבת, ואסורין ברחיצה ובשתיה. אם ביום טוב - כחמין שהוחמו ביום טוב, ואסורין ברחיצה ומותרין בשתיה.
שאלה: מאי רחיצה?

אילימא רחיצת כל גופו,
אלא חמין שהוחמו בשבת - הוא דאסורין,
הא חמין שהוחמו מערב שבת - מותרין?
והתניא: חמין שהוחמו מערב שבת, למחר
רוחץ בהן פניו ידיו ורגליו, אבל לא כל גופו?
אלא - פניו ידיו ורגליו אימא סיפא:
ביום טוב - כחמין שהוחמו ביום טוב, ואסורין
ברחיצה ומותרין בשתיה לימא תנן סתמא כבית שמאי
דתנן, בית שמאי אומרים: לא יחם אדם חמין לרגליו
אלא אם כן ראויין לשתיה, ובית הלל מתירין!?

תירוץ: אמר רב איקא בר חנניא: להשתטף בהן כל גופו עסקינן; והאי תנא הוא, דתניא, לא ישתטף אדם כל גופו, בין בחמין ובין בצונן - דברי רבי מאיר, רבי שמעון מתיר, רבי יהודה אומר: בחמין - אסור, בצונן - מותר.

צמצום המחלוקת דעה 1: אמר רב חסדא: מחלוקת בכלי, אבל בקרקע - דברי הכל מותר.
דחייה: והא מעשה דאנשי טבריא בקרקע הוה, ואסרי להו רבנן!
תיקון צמצום המחלוקת: אלא, אי איתמר הכי איתמר: מחלוקת - בקרקע, אבל בכלי - דברי הכל אסור.

הכרעת ההלכה בעניין לא ישתטף: אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן: הלכה כרבי יהודה.
שאלה לגבי ההכרעה: אמר ליה רב יוסף: בפירוש שמיע לך, או מכללא שמיע לך?
מאי כללא, דאמר רב תנחום אמר רבי יוחנן אמר רבי ינאי אמר [רבין] כל מקום שאתה מוצא שנים חלוקין ואחד מכריע - הלכה כדברי המכריע, חוץ מקולי מטלניות, שאף על פי שרבי אליעזר מחמיר ורבי יהושע מיקל, ורבי עקיבא מכריע - אין הלכה כדברי המכריע. חדא: דרבי עקיבא תלמיד הוא, ועוד: הא הדר ביה רבי עקיבא לגביה דרבי יהושע.
שאלה על השאלה: ואי מכללא מאי?
תשובה: דילמא, הני מילי - במתניתין, אבל בברייתא - לא.
תשובה לשאלה הקודמת: אמר ליה: אנא בפירוש שמיע לי.

